

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest telo bez kosti!“

Br. 44.

Volosko-Opatija u četvrtak 30. listopada 1901.

God. II.

Kako se profesor Spincić skrbi za naš puk.

Va ovo malo dan' otkad je otvoren parlament va Beču, naš dični zastupnik Spincić izrekao je va njem niš manje nego tri interpelacije, koje su od najvećega interesa za naš narod. Zamimo te interpelacije po rede, kako su bile rečene i vidimo ča je va njih.

1. Pomoć kmetu.

Naši te se prijatelji spamečevat, kako je nesrečno bilo lanjsko leto za već od jedan kraj naše Istre. Neč suša neč grašica, neč vetar, neč povodanj, toliko da je letinja bila jedna od najslabijih.

Koliko je samo škodi storił mraz va obćinama Podgrad i Materija! A ona strašna nevera va Dolenje (obćina Jelšane!) Istina Bog, goveran je neč i dopripomagal, ale jako malo. Naš dobri zastupnik g. Spincić je va sednice parlamenta od 21. februara o, g. zagovaral naše ljude i prosil goveran, da bi se sam ljudem a osobito kmetu koliko više pomoći dalo.

Neki dan, to je na 22. o. m. on je sopot izrekal jednu interpelaciju, va koj stoji, da je o veoga leta na puno kraj Istre bilo velike nevolje. Tako su va ovom leto trpeli osobito naši škoiji od velike suše grašice i povodnji. G. zastupnik je imenoval neka mesta, ka su pretrpela veću škodu, a ta su Vrbnik, Kastav i druge obćine va voloskom kotare, pak Mareziga, Pazin, Motovun, Višnjani i Krasica, i tako dalje. Pogle je sve to nabrojil i spomenuł, da je i sam goveran priznal da je v Istre puno nevolji ku još povećavaju zla vremena naš je gospodin zastupnik zamolil vladu, da bi koliko prej dala puku pomoć da ga odlaginja i da učini sve moguće, da se zlo ko progoni našu Istru odstrani ali suzbije. Osobito preporuča vladu, da se one stvari ke su puku od vele koristi, no ke su bile nevremenom uništene, sopot poprave i postave kako su prej bile, to se razume na trošak same vlade. I još moli, da bi goveran odpril dela, od keh bi bilo koristi obćinama i puku ki bi puli tega zaslužil ki krajoar. Tako bi vlada imela stavit va proračun za leto 1902. izvedbu svih onih del, kako prošćenje močvar, uređenje potok, cesti i porti i t. d. o keh se je već toliko puti govorilo va oveh zadnjih 10 let. Ovu interpelaciju napravljenu po propisu parlamenta, podpisanu od 21 zastupnika, predal je predsjednik parlamenta odboru, ki će razvidet ča se ima učinit.

2. Talijansko divljačtvo.

Na 30. septembra o. g. na blagdan sv. Jerolima, patrona župne crkve va Vižinade, nastala je va oštarije „Alla Filomena“ barufa mejtalijanskemi i hrvatskemi delavci, ki delaju na železnice. Pulicaji, Talijani to se zna, čapali su jednega mladega Hrvata i zavukli su ga va pržun. Drugi dan u jutro našli su tega nebožega mladica va pržune mrtvega. Njegovo je telo bilo svo puno crnjavk ča ih je dobil

od silneh matafuni, premda je dokazano da ga ni. — dokle je bil v oštarije nijedan ni taknul. Puk i delavci su jako razjadjeni proti pulicajom.

Na tu strašnu viest, naš je gosp. Spincić izrekal na 23. o. m. va parlamentu interpelaciju va koj je spomenuł, da to ne bi bil prvi put, da su hrvatski podanici od pulicaji zlostavljeni, aliti maltratan i na temelju toga pita ministra predsjednika, da ako će dat nalog, da neka se ta strašan dogodjaj postavi na svetlo, da celi parlament o tem dozna, kako je bilo, i ako će učinit sve moguće, da se jedan put za vavek zapreči da se od strani talijanske policije takove strahote ne ponavljaju?

3. Za dobavljanje soli za obćinu Kastav.

Na tu je interpelaciju odgovoreno s tim, da je obćine Kastav dozvoljena sol i za leto 1901.

Va zadnjem broje našega „Narodnoga lista“ mi smo o toj stvari progovorili na dugo i na široko. Gosp. Spincić je u onom smislu sastavil svoju interpelaciju. Spomenuł je sve ča je obćina storila i koliko puta je molila za to. Najzada je počinjeno kako je obćina želela, a to sve po zagovoru našega velezaslužnoga zastupnika g. Spincića.

To je zastupnik! Molimo Boga, da nam ga poživi mnogo leta, da bude mogal svojim lepim delovanjem još puno koristit nebožemu našem narodu.

Dopisi.

Iz Mošćenica. Molim Vas g. uredniče, da izvolite ovo par redaka uvrstiti u naš dični „Narodni list“. Neču govoriti o našim mjestnim prilikama, niti o našim mačkama, koji su se nuzgređno budi rečeno zadnje vreme u sebe povnaki, valjda za to, jer im je njihov kapo mačak „Grego“ u hladu, ili kako bi naši ljudi rekli „šal je ječnik jist“ valjda mu ga žena nije znala dobro paričat pak je šal va pržan videt ako je tamo bolji. Pravo mu budi, ne plaća Bog svake subote.

Neču govoriti o tomu, kako već gore rekoh, nego ču govoriti o našim dičnim Mošćenikama, koje su i ovaj put pokazale da im je na srcu naša svetinja, naš liepi hrvatski jezik, te se združile u podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda, da budu mogle zajedničkim silama prkositi navalama naših izroda, a s druge strane da i one doprinesu koji kamen k onoj velebnog zgradi narodne prosvjete, koju pomalo gradi ali sigurno naša dična družba.

Na 27. o. m. sastale su se u osnovateljnu skupštinu, da izabera između sebe odbor.

Ne prije nego se je prešlo na sam izbor, ustao se je naš vredni g. V. Car-Emin izaslanik družbe, te im je u poduljem govoru rasložio svrhu same družbe, a napose svrhu, korist takovih podružnica za samu družbu.

Predočio im je kakova pogibelj prieti našem narodu od naših protivnika, koji upravo kidaju našu malu djecu sa prajin svojih matere, te ih odgajaju u neprijatelj-

skom duhu, te kako ta djeca postaju najgori naši protivnici.

Predočio im je kako naša družba svagdje, gdje vidi da je pogibelj, priskoči, koliko joj sila dopuštaju, u pomoć našem puku dajuć mu školu, učitelja ili učiteljicu koji će djeci dati prvu pouku i to u njegovom hrvatskom jeziku, u jeziku kojim govori i kojim su govorili njegovi stariji. — Ali to stoji mnogo novaca, a družba bez toga ne bi mogla pomagati našem puku. Ta svaki se dan čita, da je taj i taj poslao družbi koju kruna, da se je sjetio plemenite svrhe družbe, te pomislivši kako bi njemu bilo da nije polazio školu, pruža svaki plemeniti čovjek milostnicu ruku, e da bi ublažio biedu našeg puka.

Ali to nisu redoviti prinosi, na te naša družba ne može za sigurnošću računati, dok kod ovakovih podružnica družba je sigurna, da će ako i ne Bog zna koliko dobiti, ali da će dobiti, to je bar sigurna.

Va tim pozove prisutne a i ostale članice, neka se ne daju zavesti od mačaka neka ih ne bude sram ako proti njima pišu u „teti Jambrožiji“, jer oni pišu samo proti postenom i čestitom čovjeku, a kad jedanput prestanu pisati proti takovom, mora se takav pitati odmah jesam li ja još pošten, jeli mi svrjest čista?

A ja koji ovo pišem kličem vam: — složno napred! Što će vam neprijatelj i što neprijateljice vaše i naše? Zar ne vidite kako pucaju od jada kad čuju kako se mi svaku nedelju u čitaonici liepo zabavijamo. Zar vašem postenju, koje je kao sunce, može nauditi jedna Bova, Menigina, Krista ili Barilica, koja i po dažu nosi bjelo glacerukavice (da ne bude još i gujoj s njima nosila op. sl.) da se pokaže kako je ona fina frajla.

Va tim se je prešlo na izbor, no još prije toga preporučio im je gosp. izaslanik neka čuvaju, njegovu i paze ovu podružnicu koja ne samo njima nego i nam svim služi na čast.

Jednoglasno u odbor budu izabrane slijedeće gospodje i gospodjice:

- Za ravnateljicu gđa. Anka Čović za zamjenicu gđica. Ružica Velčić,
- za tajnicu gđica. Rašel Velčić,
- za zamjenicu gđica. Maris Tenerschuh,
- za blagajnicu gđica. Ivka Perčić,
- za zamjenicu gđica. Regina Domalović.

Nakon izbora zauzele su izabrane svoja mjesta, te je ravnateljica zahvalivši se kratkim govorom na povjerenju kojim su nju a također i ostale odbornice počastili digla skupštinu.

Poslje toga bila je animirana zabava, te smo se nakon zabave vraćali kući zadovoljni i sretni na uspjehu.

Iz Rovinjskoga sela. Velevredni čitatelji i prijatelji! Doznal sam, da će biti skoro izbori za istarski sabor ili dijeta. Kod tih izbora, draga braćo i svi poljedelci dajmo si ruke i borimo se složno proti krvnikom i neprijateljem našim. Ako ćemo dobro imati u našoj miloj Istri složimo se mila braćo i učinimo samo naše deputate, prave Slovinci ili Hrvate a ne talijanske šarenjake. Vidite draga braćo istarska kako nas talijanska gospoda kolju i kako bi htjeli da postanemo njihovi hlapei prez mita. Talijani nam sami govore da mi Slervinci smo bedaki i da ne-

namo svoju korist. Za to dragi rodoljubi prijatelji za ono mliko, ki ste sisali od vaše mlie majke očuvajte se od neprijatelja Talijana kako od napasti djavolske i votajmo svi samo za naše Slovinci, ki dobro delaju za naš slovinski puk.

Talijan nam se pokazuje prijatelj samo kada su izbori a kad izbori prođu onputa smo mu bruti ščavi. — Talijan nikada ne misli niš dobrega za naš slavenki puk a zašto ne? Za to jerbo mu narav ne nosi, da će Talijan Slavinca ljubiti. Pogledajte samo na živinu kako se samo vrat med sobom ljubi. Ovca ljubi ovcu, vol volu, pas pasa, zec zeca. — Zašto je to? E pur je sve živina! Za svem tem pas kolje zeca, za to ki ni njegova narav. Tako i Talijani nas ne moru ljubiti jerbo nismo njihove naravi a budući nas ne ljube ne moru ni za nas učinit niš dobra.

Vi svi dragi Slavenici i domorodci jeli ai volite tudje dite ili svoje? Vi volite svoje za to ki vam vaša narav nosi tako. Tako i Talijani vole svoju krv nego našu. Mislim da ste čitali u gazetah kakove predloge delaju talijanski deputati va diete i va parlamentu, vavik na korist Talijana a na škodu Slavinca. A naši slavenki deputati delaju svoje priloge na korist celega kmetskoga puka v Istre.

Talijani bi htjeli sve naše pouzimat i zatrt nas s plaćili. Vidite samo kolike školske takse su postavili. Te takse plaćamo mi Slavenici al pitam ja plaćamo ih za svoju korist? Ne, jerbo Talijani ki te takse porbiraju ne daju našoj diči škole nego govore da je za nas kopaanje i drugo delo a ne škola, samo da ne vidimo i spoznamo svoga računara i da budemo vavik njihovi ščavi. — Moja verna braćo! Dobro vam je poznato koliko dobrega su nam učinili gospoda avokat Laginja i profesor Spincić. Za to braćo otvorite njim vrata i glasujte svi za naše Hrvate i Slavinca. A vi braćo Seljani! prustite to proklijeto Talijanstvo na handu i dajmo si bratske ruke i votajmo svi za naše Slovinci. Vidite mila braćo kako Rovinjska gospoda nas kolju i ne moremo s njimi ni ziviti ni umrit. Ste čali kako su govorili kada smo grođje prodavali: „mostri de ščavi gave fuma kvando era le votacioni cigari ala maka ma adesso li paghe saladit“. Dakle kad vas dođu zvat za votacioni dajte njim vritnjak i zaprite njim vrata.

Ča je novega po svete?

Iz carevinskoga vieća. Predsjednik zastupničke kuće va Beču graf Vetter otvorio je sjednicu dne 17. o. m. kratkim pozdravom, pribivši redostan dogodjaj o zarukah nadvojvodkinje Jelisava s knezom Windisagratsom i ob ostupu podpredsjednika Pradea na čije mjesto bi izabran u sjednici od 18. ov. mj. sa 120 njemačkih glasova jedan od najvećih njemačkih obrukcionista svoje dobe prof. Kaiser.

Pošto se izrazilo u stenografičnom zapisniku sučet radi smrti dra. Weisela i dra. Kainla, prešlo se na čitanje vladinih podnesaka od kojih su najnamenitiji: proračun za god. 1902., podpore raznim pokrajinam iz državnih sredstava, gospodarska nagoda s Ugarsko-Hrvatskom i trgovački ugovori s tadjimi državama.

Nakon predložena proračuna po ministru financija Böhm-Bawerku, držao je ministar predsjednik Dr. Körber govor, kojim se bave ovih dana sve domaće i izvanjske novine ter iziđu osobitu njegovu oštrinu proti Madjarskoj i Njemačkoj, u većina njih očekuje od ministra djela, a ne samo praznih riječi.

Česki zastupnik Forst i dr. postavili su prešani predlog o promjeni carinske tarife carinsko-trgovačkog ugovora s Ugarskom i trgovačkih ugovora s tuđim državama. Prešnost bi prihvaćena a predlog izručen nagodbenom odboru.

Česki zastupnik Kaftan i dr. postavili su isto takov predlog za pomoć industrije željeza i strojeva (makina) a zast. Vychodil i dr. za nikinca minica (stranga.) Prešnost obiju predloga bje prihvaćena.

Na to je zastupnička kuća prekinula u petak svoje razprave do utorka 22. t. m. jer ni vlada ni tjela, da predobi stranke za skraćeni postupak proračunske razprave. — Međutim ni se česke stranke u zastupničkoj kući bez svake buke i vike, za ledjima Dra. Körbera koncentrirale tako, da je kompromis između Mladočeha i agraraca gotova stvar. Već ovih dana ugovorit će se sastav zajedničkog parlamentarnog povjerenstva, kojemu se misli pridružiti i česki konservativni veleposjed.

Klub slavenskog trešidiš zaključio je izjaviti se za potpuno neodvisnu politiku, prema kojoj će udesiti svoje korake, dočim se ovih dana ozbiljno govori i o tome, da će se ujedini svenjemačke agitacija pred kojom se tresa i vlada, osnovati nža i šira zajednica svih slavenskih stranaka.

U nži savez bi stupili konzervativni veleposjednici, Mladočesi, česki agrarci i narodni socialisti, radikalni Rusi i Slovenci, Hrvati i Srbi sa 130 zastupnika, a u širi savez spadali bi i Poljaci, ter bi šira zajednica brojila i najviše od 191 zastupnika, pred kojim bi morala i vlada imati respekta.

Dne 14. t. m. držalo je talijansko političko društvo za Istru pod predsjedništvom zast. Bennati-a (ste čili vi istarski Slavinci ki ste ga zadnji put zibrali u Beč? op. sl.) sjednicu, u kojoj se razpravljalo o obzirnom predstojećim zemaljske izbore o koracih, koji su za to počeli tako kopcati, jer će se već drugi mjesec novembra t. g. vršiti izbori fiducijara, a dne 5. decembra t. g. obaviti će se izbor zastupnika i izvanjskih obdara za istarski sabor. (Ka kuknjaja opet za Krišćića! Preporučamo i na ovom mjestu našim ljudem, da se već sada počnu pripravljati za te izbore, jer neopravljaj ne spava a vrijeme izbora je pred vrat. Op. ured.)

Tom prilikom zaključilo se, da se za 30. t. m. sazove veliki talijanski izborni odbor, koji će sastojati od predsjednikah mjestnih izbornih odbora, od načelnika talijanskih obdara etc. etc. (Tu sigurno neće faliti ni naš Dr. Salo, s Anjulom, Gellečićem i drugim talijanskim kapurion i op. sl.) Talijani su za to počeli tako kopcati, jer će se već drugi mjesec novembra t. g. vršiti izbori fiducijara, a dne 5. decembra t. g. obaviti će se izbor zastupnika i izvanjskih obdara za istarski sabor. (Ka kuknjaja opet za Krišćića! Preporučamo i na ovom mjestu našim ljudem, da se već sada počnu pripravljati za te izbore, jer neopravljaj ne spava a vrijeme izbora je pred vrat. Op. ured.)

Sve novine bave se ovih dana s parlamentarnom krizom u Beču, koja je nastala usljed toga, što su česi izrazili nepovjerenje celom kabinetu, izuzevši ministra zemljaka Dra. Rejzeka, za koga se govori, da će odstupati.

Međutim pozivlje praška „Politika“ u subotnjem broju česke zastupnike na obstrukciju proti vladi i na rad za izvršenje Körberova kabineta. Uzprkos tomu, što je vlada politički čuvoviti uspjeh tim, da se je u petak (prvi put poslije 4. god. zasjedanja carevinskog vieda) prešlo na prvu debatu o proračunu, nismoisavši prešne predloge većina novina misli, da su odbrojani i danj Körberove vlade. (Mi ne čemo sigurno za njom plakat! op. sl.) U utork nastavila se proračunska debata. Radi predstojećih praznika odgođit će se sjednice do utorka i onda će se valjda bolje razbistrić položaj. Hedervaryjeva vlada raspustila je ovih dana hrvatski sabor, kome je izdano rok tekak mjeseca studenoga t. g. i raspisala je odmah zemaljske izbore, koji se imaju obaviti za 14 dana.

To je unicum u konstitucionalnoj zemlji. Dne 29. t. m. stigao je kralja u posjete u Budimpeštu ruski veliki knez Mihalj Nikolajević, koji će prisustvovati lovu u Gödellu.

U subotu se je za prvi put sastao novo izabrani ugarski parlament, koji je bio otvoren u ponedjeljak u budimskom dvoru svečanom prisostolom besedom. Koštovao Bela Barabaz, očitovao je, da njegova stranka neće ići u kr. dvorac k otvorenju jer da želi, da kralj dodje u sabor, a ne sabor k njemu i jer se na kr. dvorcu vije crno-žuta zastava, koja sjeda Magjare na mnoga zla, koja su pretrpili.

Crna gora. Glasa se, da je dne 27. t. m. pod predsjedništvom crnogorskog kneza Nikole u prisustvo posebnog ruskog odaslanika bio podpisan savez između Bugara, Srba i Crnogoraca.

Bugaraka. Dne 28. t. m. otvorio je knez Ferdinand, u prisuću kneginje Klementine Koburške, novo solranje.

Rusija. Ruske novine bave se a putovanjem talij. kralj. para u Rusiju, svadajući taj put u savez sa neobnovom trojnog saveza i sa talij. misijom na balkanskom poluotoku. (To su to naši pravi saveznici i op. sl.)

Franczka. Dne 22. o. m. sastale su se franczke komore na jesensko zasjedanje. Prvi njihov rad namijenjen je razpravi proračuna za koju je proračunski odbor već obavio predradnju. Najavljene su samo do sada 63 interpelacije, na koje vlada kani odmah odgovoriti. (A ne kao kod nas gdje se čeka godine i godine op. sl.)

Srbija. Dne 14. t. m. sastale su se u Beogradu obje zastupničke komore za prvi put na sjedibtu po novom ustavu. Pretrastati će se vladine osnove o preustrojtstvu obdanske uprave, o prava sakupljenja i udruživanja o tisku itd. koje će bit gotovo primljene jer vlada ima za se odlučnu većinu.

Transval. Englezi su započeli treće leto ratovanja u južnoj Africi s najgajusnijim postupkom, koji služi na sramotu celom civilizovanom svijetu. Više burskih častnika je postreljano kao da su buntovnici. — Za to su i Buri uzprkos opiranju sidog predsjednika Krügera počeli s represaljama. Zastupnici Theora i Moritz, koji kreću pravom prema Capetownu pale svo posjede Engleza i ubijaju što im pade pod ruke. — Međutim Englezi, koji su poznati sa svojim lažnim izvjestajima javljaju iz Londona, da je glasoviti general Dewet koji je bio do sada strah i trepet Engleza umro, tobože za to što se već više mjeseci o njemu ne čuje ništa. Nego Englezi su praktički, kad svojedobno nije bilo više vremena ništa čiti o Bothi turli su u svijet lažnu viest da je umro Botha, a sada pošto o Dewetu neima glasa, umro je za nje Dewet, nego mi se pouzdano nadamo, da će junački Dewet prije no legue u grob smaknuti još po koju englezku glavu.

Kralja se ovih dana bavi izključivo sa svojim glasovitim brigantom Musolinom, koji je kroz viša godina bio strah i trepet cijele južne Italije, jer je bez straha harao, plienio i ubijao sve što mu je pod ruke palo. Na njegovu glavu bila je raspisana cijena od 50,000 lira, pa ipak je tekak sada uspjelo karabinijerom ubiti ga kod mjesta Kerbina. Taj lov na najvećega briganta u Evropi stajao je siromašnu talijansku vladu jednu malenkost od po prilici milijun lira, pa sada još taj talijanski poštenjakoviči moli talijanskoga kralja za audienciju, vjele, da nije nikada nikomu učinio nikakove nepravde, jer ako je ubijao, da su tome bile same žrtve krive. (Lepi talijanski kampjioni! Pa još im Krišćićina izmislija i drajsa va svojoj stomanjitičine kojekakve kriminalne podatke iz Hrvatske, da ne bi bolje divertili svoje zalupane mačice, da im istinu poveda iz njihove obecane zemlje — Italije. Opazka slagara.)

Leta 1896. pod kapitanom Fabiani ni se „Teta Jambrozića“ smela štampavat u Reke zaš da je to protuzakonito. Sada se pod

kapitanom Scarpa sme „Teta Jambrozića“ štampavat u Reke, premda se od leta 1896. nisu niš promijenili zakoni od štampi. — Kako je to moguće?

Domaće viesti.

Die Wahrheit über Alles. Bevor noch Salo in den Sold der Italiener trat und bis zum Jahre 1897 war er ein treuer Anhänger der kroatischen Rechtspartei und hat überall für dieselbe in Wort und Schrift Propaganda gemacht, ja, er wurde sogar wegen dieser Propaganda aus Fiume ausgewiesen. Nun also, wenn die kroatische Rechtspartei hochverrätherische Ziele verfolgt, wie Salo seinen nicht genau unterrichteten Lesern vorschweift, so war Salo, der bis zum Jahre 1897 dieser Partei angehörte, ein Schuft, oder die kroatische Rechtspartei verfolgt nicht hochverrätherische Ziele, wie ihr Salo vorwirft, sondern sie ist eine loyale staatsreue Partei, dann ist Salo noch immer ein Schuft. — Aber jeder der sich nur ein wenig mit Politik befasst, weiss, dass die kroatische Rechtspartei nur die Wiedervereinigung Kroatiens im Rahmen der Monarchie, und unter dem glorieux Reich der Scepter Habsburgs anstrebt; Salo aber hält seine Leser für die dümmsten Kauze der Welt, die nicht einmal mit ihrem eigenen Kopf denken vermögen. Was Krstić unserem Abgeordneten Spinčić in den Mund legt, ist theils entstellt theils erlogen. Gelegentlich der kroatischen Ausstellung in Agram hat Spinčić öffentlich gesagt, dass alle Kroaten Agram als ihr culturelles Centrum betrachten und weiter nichts und das wird ihm kein vernünftiger Mensch abnehmen. — Dass Professor Spinčić wegen diesen ganz unschuldigen Worten verfolgt wurde, das hat man den traurigen politischen Verhältnissen in Kroatien zuschreiben. Übrigens ist dem Abgeordneten Spinčić für das ihm zugefügte Unrecht vollständige Genugthuung geleistet worden. Das erwähnt Salo nicht, denn es ist seine Aufgabe, alle unsere verdienstvolle und angesehenen Männer anzuschwärzen und ihre Ehre in den Koth zu zerren. Dafür wird er ja von den Italienern bezahlt.

Salo wirft der kroatischen Gemeindevertretung in Volosca vor, dass bei den Gemeinderathssitzungen in Volosca ausschliesslich die kroatische Sprache gebraucht wird, so dass die Gemeindevertreter deutscher Zunge an den Verhandlungen nicht theilnehmen können. Dass dies eine gemeine und freche Lüge ist, das kann jeder deutsche Gemeindevertreter bezeugen. Ich kann mir nicht vorstellen, wie die Verhandlungen im Gemeinderathe unter Salo oder unter einem seiner Herren aussähen würden, da ja keiner von ihnen auch nur soviel deutsch kann, um den einfachsten Gedanken auszudrücken.

Was Salo im Artikel „Non quid sed quis“ über das Vorgehen unserer Gemeindevertretung in der Angelegenheit des Baues der deutschen Schule in Abbazia anführt, das ist auch wie alles Übrige lügenhaft. Die Gemeinde Volosca hat den Bau der genannten Schule nur infolge Einwendung des Anrainers Bošnjak Anton, der anführte, dass der Bau nicht nach dem Plane ausgeführt werde, eingestellt. Eine baubehördliche Commission an Ort und Stelle hat auch eine nicht unwesentliche Abweichung vom Bauplane constatirt und da dadurch Rechte dritter tangirt wurden, musste die Gemeinde als Baubehörde den Bau einstellen. — Daraus will Salo, um seine Leser zu betrogen, auf Deutschenhass der Kroaten schliessen. Ob das aber logisch und stichhältig ist, das möge jeder unbefangene Leser beurtheilen.

Alle Bemühungen unserer Feinde, der istrischen Irredentisten, die hiesigen Deutschen gegen uns einheimische Kroaten aufzuhetzen, blieben bisher erfolglos. Die Deutschen Abbazias sind gottlob nicht so einflüchtig wie die vom Salo betrogenen Bauern von Rukavac, und sie kennen uns Kroaten als aufrichtige und ehrliche Leute, die alles daran setzen, um unserer Heimat, unserem Curorte zu einem gedeihlichen Fortschritte zu verhelfen. Die Thaten beweisen es. Die ganze einheimische Bevölkerung gehört der

kroatischen Nationalität und wenn jemand von einer italienischen Partei in unserer Gemeinde spricht, so betrügt er die Leichtgläubigen, denn mit Ausnahmen von einigen eingewanderten Italienern gibt es bei uns keinen einzigen der sich als Italiener bekennen würde. Die einheimische Bevölkerung will mit den Deutschen in Ruhe leben und sich mit ihnen freundschaftlich vertragen. Salo aber und seine Herren wollen zwischen die einheimische Bevölkerung und die Deutschen Zwist und Hader säen, nur um im Trüben fischen zu können. Wenn ihm dies gelingen sollte, so würden die hiesigen Deutschen den grössten Schaden davon haben. — Darum seien wir alle auf der Hut! Wer Abbazia lieb hat, der wird den Hetzer und Unruhestifter Salo und seinen Trabanten die tagsüber beschäftigungslos herumstrabanzten und für ihre bankrottirte Partei agitieren, einen Fusstritt versetzen, dass ihnen die Lust vergeht, ruhige Bürger aufzuheizen! Und hiermit schliesse wir für heute!

Promjene u svećenstvu. Zupnik Ellner vieda se na svoju plovaniju, va Vepripac, kapelan Vodička premješten je iz Rukavca u Slivje a za Rukavac imenovan je gosp. Petrak. Kapelanom u Kastvu imenovan je Lampert.

Izbori za istarski sabor 1111 dietu raspisani su. Na 5. decembra ovoga leta birat će sve izvanjske obdare 19 zastupnika. Dva dni za tem na 7. birat će istarski gradici 11 zastupnika i trgovačka komora va Rovinju 2 zastupnika. Na 9. decembra birat će takozvani veleposjednici 5 zastupnika. Dnevi izbora za fiducijare keh biraju izvanjske obdare navestit će svaki kapetanat po svojoj volje. Razume se, da te se ti izbori za fiducijari obaviti već va novembra. — Ljudi na delo!

Orkvića sv. Mihovila pull Kastva. Prijeli smo s Kastva jedan dugi dopis isperen proti onoj gujnosoj Krišćićovoj laži i izmisliotinji ku je u zirgal va svoju smrdjenuh kade se čita, da bi tobože naš g. Spinčić bil za se pridržal lemozinu. Mi taj dopis ne čemo štampat, zač bi bilo izpod našega dostojanstva, da mi našega dičnoga prvaka profesora Spinčića bratimo od napadaj jednoga dišperanega izdajice. Mi čemo samo to napomenut, da je dični naš g. Spinčić već dosti tega potrosil na onu erekvicu, i da on već nekoliko let na blagdan sv. Mihovila maši va njoj a da za to ne pita ni solda, dočim mi znamo, da su druge leta činihli prihajat kapucina za Reki i morali mu mašu.

Nego ako Krstić, ale njegovji mački žele čut, kako talijanski meznjari barataju z lemozinom neka se malo potrade do Lovrana pak te čut koliko je nekada va plovanaški erekve lemozine pokral otac jednoga sadanjega talijanskoga lajavca va Lovranu.

Sol je prišla va Kastva. Kako smo već javili va našem liste, dozvoljena je obdine Kastav sol i za leto 1901. Ca ta na to ređ oni gnjili mački, ki su trumbetali okole da su oni va obdine pojili svi sol. Sakrabojski stumihli bi morali imet oni va obdine kada bi mogli držat 200 tisuć funti soli! Dobro bi bilo, da financijalna oblast pošalje va Kastva još ko tisuće funti soli, da se jedan put za vavek zasoli ona luda, crna i gnjila pamet oneh bedasteh Krišćićevh mačak.

Austrijski gveran va kleščah. Čujemo, da je grčki gveran protestal proti dekretu, s kem su naše skolske oblasti protivale „Gregota“ iz službe. Grčka je radi tega poslala ministru Golahovskom „ultimatum“ da ale mora se sopet staviti „Gregota“ u službu, ale pak da te poslat pred Laniščo onu karocađu, ka je bila lane pred Opatjom. Temu protestu kako čujemo va zadnji čas, pridružile su se još i Sodoma i Gomora! Naš je ministar od gveri dal ordin, da se mora mobilizat sva vojska. Vela uzrujanost vieda po celoj Austrije. Acioni su va Barse kalale.

Zadnji telegram: Lanišče, 20. ov. nj. Ov čas je samo prišlo 20 kaniun od najvećega kalibra. „Grego“ neće oveh od malega kalibra. Inžinjier va Lovranu, da su bili ovi dui nekakovi dva inžinjera, da

zmore cestu va Lovransku Dragu. — Neki Poschier, da je šal z vaporem, da, a neki Borri, da će ostat nekoliko vremena va Lovrane, naime sve dotle, dokle svrše votacioni. Poznamo mi tu kumeditiju. Tako se dela svuda po Istri, kada su blizu izbora i kade se ljudi daju rado za nos vat. Pak recimo, da se i stori ta bukunić ceste na lovranskoj vanjšćine, ča mislite, da bi to storiš Talijani morda po njihovoj milosti? Bi valje, kako vraga ne! Da bi junta svu lovransku poztalila još ne bi dala ni pol onega, ča je naš puk va Lovransčine va toliko, i toliko let platil va frankeh. Tako da kada bi i junta ča potrošila za te naše ljude, ne bi storiła niš drugo nego svoj — „porco dover“.

Častni Benati i slobodna mornarica. Pod tim pompoznim naslovom donosao je židović iz Trsta viest u svojem broju od 13. t. m. Veli najprve da je „zastupnik istarske pete kurije“ Dr. Bennati istarsko kvarnerske otoke, da čuje želje interesiranih koje bi mogao zagovarati u zastupničkoj kući.

Ne kaže pako gdje je sve bio na otocih, nego donosa ono što mu njegov dopisnik iz Maloga Lošinja piše. Taj veli, da se je na poziv tamošnjega načelnika (Vidulicha sastao u obćinskoj dvorani velik broj graditelja, da dadu „zastupnika istarske pete kurije“ neka razjašnjenja o željah koje su već prije sastavili. Razpravilo se je i odlučilo veli dalje sliedeće zahtjeve:

- 1) da se obnovi zakon o podpovih trgovačkoj mornarici, koj izišće 1903;
- 2) da slobodna plovidba ne bude oštećivana monopolum stvorenim u prilog podupiranih pruga;
- 3) da se čim prije providi mornarski red i ublaže konsularne takse;
- 4) da se onim koji žele postati kapetani prizna plovidba na parobrodih, ili inače providi da mogu učiniti propisanu praksu;
- 5) da budu mornarici u obće njihove rodbine osjegurane proti nezgodam;
- 6) da zakon o podporah bude protegnut na korist lađu na jadra.

To je sve tako pisano, kao da bi bilo nješto posve nova, kao da bi imao Bennati biti nekakvi mesija za trgovačku mornaricu. I Bennati je trebao da mu se to razjasni. Vidi se da je nov i u ovom, kao i onaj, koj je to židoviću pisao; da ne znađu ništa što se u parlamentu i inače već deset godina čini.

Prva točka zahtjeva razumije se samo po sebi. Dok se je do onoga zakona 1893. glede zakona mornarice došlo, htjelo se je truda, a naši hrvatski zastupnici uz pokojnoga Klaića, Biankina, Borčića, Spiničića živo su sudjelovali, da do onoga zakona u obće dođe, te kod razprave istoga živo sudjelovali da izpade čim povoljnija.

Pametnan ne može ni pojmiti, da bi se mogla naći vlada, koja ne bi onoga zakona sama o sebi dala obnoviti, pošto je bjelodano dokazano od kako dobrih posljedica bijaše taj zakon, i kako je nuždan i za napried.

O drugoj točki su naši hrvatski zastupnici iz Dalmacije i Istre ponovno govorili.

Treća točka sadržaje dva zahtjeva, oba stara, oba takodjer poticana od naših zastupnika, oba već i od vlade u toliko uvježbana, da je podniela odnose zakonske osnove i da su samo neredi u parlamentu krivi, da se ih nije razpravilo.

Za četvrtu točku su naši zastupnici, naročito Biankini i Vuković već više puta lance lomili, postavljali predloge, pače i predlog da se napravi navlašni brod na kojem bi budućim kapetani praksu činili.

Glede pete napravili su prije Biankini a kasnije Vuković i Spiničić konkretan predlog u zastupničkoj kući.

Što hoće sa šestom točkom nije razumljivo, — jer podpore se daju brodovom na jadra.

Za te zahtjeve zbilja nije trebalo putovati po kvarnerskih otocih (kuda?) ni držati u Malom Lošinja skupštinu. To su takve stvari za koje ama ovačko, koj se jole za mornaricom bavi. Za to nije zbilja trebalo ni banketa, ni šampanjca ni banda. To

sve se je moglo samati ne samo u parlamentu nego i iz javnih novina.

Nego Bennatu i njegovim hoće se reklamati pred njihovom svjetlinom koja ništa nema nego što njoj židović piše.

Hoće da se prikazuje mesijom mornarice, a on tek pobire, i njemu se ima razjašnjavati stvari koje su drugim obćinim ljudem već devet godina poznate i jasne. Gdje bi već bila trgovačka mornarica, da je čekala da joj pomogne Bennati? Ne bi već bilo niš što podupirati.

Neka si to naši mački čitave va kvadar Jedan pravi, ali pošten Talijan Dr. Lorenzetto, ki malo bolje pozna svoji patrioti nego naš Dr. Salo napisal je ovi dni va jednom talijanskem foje više lepeh artikuli, va kehl je prikazal ča delaju talijanska gospoda po Istri z našem brižnem kmetom.

Va jednom takovem artikule odgovoril je talijanskem fojom, ki na sve četiri strani sveta trumbetaju onem ki njim to veruju da talijanska gospoda dele dobročinstva našim Slavincem, pak njim je rekao, da saki ki ne pozna ta hvaljena talijanska dobročinstva bi mislel, da naši kmeti marčaju prez dela s palicam i s gvanti okole, da nimaju ni solda duga leh beći kako blata. A kad tamo, da ni nikada nijedan Talijan ni sanjal, da bi ko dobro storiš našem ljudem, ki brižni živu va blatneh kućah, po onih selih, pozabljenih od Boga i od ljudi, brez kućića kruha i palente. To je da je on sam na svoje oči videl, kad je storiš jenu jitu na našu Krašku.

Zatim opisuje kako plaćeni talijanski agitatori (mej timi i naši Dr. Salo op. ur) pobiraju vote za talijanski parti: ter kakov upliv ima „pjat bigulii sa slanom sardelom“ — na kušijencu od našeh lačneš istarskeh kmeti, ki brižni mučeć stoje z nekakovim verskim devocijonom okole mira, ki se zdiče od posvećene tronožne pune makarumi tako da bi čovek rekao da obavljaju kakov verski čin.

Postupak Talijani proti Slavencu va Istre da je u protuslovu z najpriprostijimi načeli čovečanstva. Talijanske livrove (fuzije) zove ta pošten Talijan plutokratskom kanjaljom ku još Talijani poštuju najviše za to, zač da zapovedaju s kmeti, pa da su najsigurnija falanga, na ku Talijani moru računat va vreme od votacioni. (Šte čili mački? Pa va Istre je lepo sve skupa fotografal Dr. Lorenzetto i op. sl.)

Grego štran iz službe. Va Lanišće je služil meštar neki Marjan Marki dalmatinski izdajica kako i Salo, i poznat radi nekeh svinjarij, ko je storiš dokle je još služil va Mošćenicah. Sada su još neke njegove svinjarije ke je delal va Lanišću prijše vanka pak ga je žandarmarija prijavila sudu; Školska oblast ga je radi tega stralala iz službe. — I takovega čoveka je Kristić va svakem broje svoje gujnsne špućacere hvalio i uzdiževal do neba. I zadnja kraljica Sloga je puna te hvali meštara Marki nazvanega „Grego“ a već je dve šetimani da je tužen. Sada vidimo kakove ljude Kristić va svojoj špućacere hvali. Svaki kega on hvali ta je seguro nepošten a kega on kući ta je seguro pošteneji od svih Talijani va Istre.

Dvadesetpetogodišnjak župnikovanja. Ovi dni slavi pop Josip Velikanje župnik u Jušičih obćina Vodnjan 25-godišnjicu službovanja kako župnik. U ovo vreme učinil je pop Velikanje puno dobra za puk čiji je on duhovni pastir. Od sameh skoro tati 4 razbojniki učinil je svojom dobrom besedom i dobrom izgledom sve peštene i delave kmete. Neka ga Bog poživiti i naplati kad mu drugi neće premda zaslužuje.

Urania kazalište. Ča je to Urania kazalište? Puno njih će reći: to je teatar, kako svaki drugi. To ni tako. Urania kazalište, je u istinu teatar, ali ne kako svaki drugi. — Urania ima puno većs zamenovanje. To je više škola nego teatar, tu se lepim i lahkim načinom širi mej puk znanje i umijeće svega sveta. Urania kazalište pokazuje napredak ljudakega uma va najlepšeh slikah ili figurah tu se vidi nebo sa svojnimi zvezdami, zemlja sa svojnimi najlepšimi kraji, tu se vidi sve ča su najvećega i najlepšega i najkorisnijega učinili ljudi svih vremen. Tu

se vide va lepeh slikah vašni historički događaji, z jednom besedom tu se vidi sve ono, ča ima interesa za sve ljude, koji žele da svoje dosadašnje znanje prošire. To je to Urania kazalište.

Sve stvari, ča ih one silke predstavljaju, jako se lepo vide, i jednako su velike kako i u naravi. Slike su na kolori a žive fotografije unajaju va sve to puno života, tako da se čini, da one ljude i stvari, kehl te silke predstavljaju gledamo u naravi.

Nego u kazalištu Uranije je svaka silka popradena sa živom besedom, tako da su ta prikazivanja ne samo zabavna, već i poučna.

Takovo kazalište imet ćemo ako Bog da i mi do mala v Opatije. Gosp. Somogy ki je s tim kazalištem proputoval Jani svu Hrvatsku, dat će i ovde nekoliko predstava Gosp. Somogy nam je obećal, da će donest lepeh stvari iz naše domovine naime iz Hrvatske i Dalmacije.

Od stranih stvari, vidjet će se Pariz veliki i znameniti grad, i „Bürski rat“. Nansenov put u Nord-Pol, pa puno drugih lepih stvari. Nije to prosta „Panorama“, kakova se već puti vidi po gradeh. Ovo je pravi teatar: Slike i prikazivanja tumačit će se hrvatski. — Na dan bit će dve predstave. Jedna za polne za decu, a druga na večer za odrasle.

Siromašna decu ne te plaćat niš. Još je G. Somogy obećal da će od svega bruttodohodka dat našoj Družbi. Cirila i Metoda za Istru pet po sto. Dan i program predstavā donest ćemo drugi put. Preporučamo već sada našem prijateljem kazalište Uraniju.

Za naše ljude poterane iz Transvala. Ovi dni imela je komisijon za odlučit o pitanju škode poteranih ljudi iz Transvala va Londonu jednu sednicu. Zastupnik englezke vlade izjavil je da se je njegova vlada načiniła z guverni od oneh ljudi ki su lanjsko leto bili strani iz Transvala. Po toj načinihe Nemačka će za svoji ljudi dobit 30 tisuć liri šterlina, Austrija 15 tisuć, Amerika 6 tisuć, Belgija 8 tisuć, Danska 250, Rusija 4 tisuća i sto, Italija 12 tisuć, Španjolska 150, Švedska i Norveška tisuće, Švajcarska 250 liri šterlina. Tako se nadamo, da će oneh 66 našeh primorac, ki su lane bili na barbarski način strani iz Transvala barem ono nazada primit ča su njim Inglezji va Transvale oduzeli. Englezka vlada ima se još načinit sa Holandezij i Francezij.

Ne valja pozabiti da je naš zastupnik Spiničić zaradi tve stvari, va Beće interperil ministarstvo i da mu je ovo obećalo da će se učinit, sve moguće da bude našem ljudem škoda povraćena.

Za siromaka pogorela Ivana Krbavčića iz Majeri blizu Sovinjaka darovali su naš poziv: Petar Vivotda Miš, Mate Jerman, Miho Ivančić, Miho Majer po k i a Ivan Majer p. Mata h 60, što se je inučilo Krbavčiću. Preporučamo najtoplije ovoga siromaha našim domorođcem. Ako svaki malo da prit, ča njemu puno.

Mudande va Mošćenicah. Neku nedelju su „klicali“ na placi da se ne smije roba vješati po prozopih. Šta se to ne tiče našeg prvog „consiliera“? Bit će da je htio pokazat kakove ljepo mudande mu je poslala teta Jambrožina. Na čast mu budi.

Infamija. Dobili smo v ruki knjižicu — kako nekakovo izvješće — škola va Lovrane. Va tem izvješće napisana su imena obeh talijanskeh meštari i meštice kako i od katelbehe plovanca no nima va njoj ni spomena ni od hrvatskega meštara ni od č. g. kapelana Jurinčića, koji je osim u hrvatskoj podučaval i va talijanskoj škole vjeronauk. Ne samo to, nego va onoj knjižice su napisane po imenu sva deca, ka hode va talijansku školu, dočim nima ni spomena od oneh ka hode va hrvatsku školu. Kakova je to porkarija! Plaćaju oci one hrvatske dece franjki ale ih ne plaćaju? Spadaju oni pod naš komunj, ale ne spadaju. Ča se tako vladaš komunjekemi beći? Nekemu sve, a drugemu niš? Je to pravica? Za ovu smradarju od talijanskeh poperdili va Lovrane mora doznat i governan va Beće, Čemo ih već mi naučit redu!

Segavi Nino. Neki dan je jedan naš čul, kako se je Nino Calabraghe vas prokled, da je čul va Preluke jednu tunu lajat. Još je povedal, kako je delala: huuu! Ja bim pak malo rad mat kako je onputa delalo Ninotu Calabraghe va glava.

La mulla pajon. Ka je ta mulla pajon? To je jedna od one smradne kade, ku se ne sme imeovati, ali kako bi puni nas rekli, to je jedna oneh od lumera I ta „mulla pajon“ piše va „teta Jambrožiju“. Va zadnjoj surdehuje je jedna ujjja „pizama“. Vi mačje divojke, ke čitate tu šporokuju, odrešite onu pizmu pak ju stavite na kruncicu kada budete otelē poč va crekav z vašimi mladimi to će bit najlepša rožica Vašega poštenja. Prasiće su ke onakove stvari čitaju.

Ki je gusar? Do sada smo svi znali da je Kristić bil jur Hrvat, pak socialist, pak Talijan, pak Arbanas od plemena Liziviti sada pak na jednaput prišlo van da je — — Tirolac. Poznato je naime po celem svete da Tirolci ne stere pameti dokle ne pasaju 40 let. Salo je već rđavni pasal 40 let a još nima pameti dokle ne čini da je i on Tirolac. Da nima više od 40 let to neće valjda lagat a da nima pameti to dokazuje njegovo ponašanje i pisanje.

Va zadnjoj „Teta“ salo odgovara nekako našem „pizmu hrvatskemu renegatu“ štampanemu va zadnjem „Narodnem liste“. Va tem odgovore Kristić se jadi da smo mi rekli da je hrvatski renegat iliti izdajica i govori: „da on ni hrvatski renegat iliti izdajica budući da on ni bil nikada Hrvat nego Dalmatinac a Dalmacija da ni bila nikada Hrvatska. Tako govori Kristić sada kada ga Talijani plaćaju a leta 1896. na 1. febrara dokle se još ni bil s Talijani slozil je pisal va svojoj „teta“ ovo: „Kako mogu Spiničić i Laginja mene jedinoga Hrvata iz Dalmacije smatrati tudnjecem va Kasve, ki je malom Hrvatsku va Istre.“ A kad je pisal va istoj „Teta“ od leta 1896. o smrti pok. Dra. Klaića napisal je da je sva Dalmacija od Bada do Budvi zvan Zadra Hrvatska. A sada? sada od kada ga Talijani plaćaju sada je Istra istarska (smokva smokvasa) a Dalmacija dalmatinska! Ča ne Salo reci da ni tako, reci da nisi tako pisal sve do leta 1896. pak dočmi ti tvoju „Teta“ od onputa pod nos zatuć.

A na 25. novembra 1897. ča je Salo pisal Dr. Stangeru? Evo ovo: Veleučenom gospodinu Dr. A. Stangeru odvjetniku

Obzirom na naš današnji dogovor zahvaljum Vam što mi podadošte priliku, da vam izkažem moje izvorno čuvstvo Hrvata. Uvjeraam Vas, da od danas bit će moja prva i zadnja dužnost da budem na korist našoj hrvatskoj stvari, da bit ću vam brat po krvi i po srpcu.

Zdravstvujete Matulji, 25. novembra 1897. Reci Salo, da nisi ovo napisal — ako imaš kuraja! A kada si ga napisal? Kad si se iz Arbanasi vratil z gosp. Vukićem v Istru. A spamećuješ se, po ča si hodil leta 1897. va Arbanasi? Hodil si tamo prosit oprošćenja za tvoje izdajstvo. Staricu mater si na koleneh prosil oprošćenje za tvoje izdajstvo i obećal si pred arbanaskemi domorođci Reijom, Vukićem i drugimi da ćeš opet bit Hrvat i da ćeš za Hrvati delat. Je istins ale ni? I još imaš obraza govorit da nisi bil nikada Hrvat i da nisi izdajica. Priti! Nikada ni na svetu bilo smratonejega izdajice nego ni ti, nego i za te je pripravna judina smoka. Sad se je Salo sjetil da on počeć od Talijanske familje Marsani. Je roba je! Ako mu ki da malo više nego mu davaju Talijani on će na jednaput postat Turčin. Nego tako se ne predavaju ljudi nego tovari i one tanekē, ke va malo beći svoje tulo ljudem prodavaju. Celu onu storiju od Arbanasi i od Marsani se je Kristić bil Hrvat i da se je predal Talijanom i da sada za Talijana delat, dakle ako mu rećemo da je

renegat ili izdajca govornicu čistu istinu. Ki je dakle gusar i razbojnik? On ki istinu govori a to smo mi, ale on ki istinu zatajuje i pod nogi hita a to je Krstić. Preporučamo poštenom ljudem odgovor!

Salo z lke potirano. Utorak za podne prišal je Krstić z nekojimi svojemj paterci v Iku k Marjanice. Kad su pošteni Ikari dozvali da, Krstić njihovu čistu i čestitu Iku smradi dignuli su se proti njemu i mlado i staro i muško i žensko pak su ga stirali ča. — Da vam je bilo čut, ča su sve proti njemu vapili. Jedan Krstićev prijatelj ga je komac zvukal va karcon i odpejal ga je v Opatiju. Zivili Ikari! Jedan izdajca jedan gad, ki je svoju zakonitu ženu onako nemilodno prevaril i abandonal, jedan čovek ki se predava kako nemo blago i ki za plaću va blato hita poštenje svih našeh domorođac našeh materi i ženi i sestar nezaluzi drugo nego da se ga goni kako diviga mačka.

Kako bi moglo od imena Mercina prif vanka ime — Krstić. Evo ovako: Va prva vremena a i dan današnji va nekeh krajeh pisali su naši ljudi parst na mesto perst, parvi na mesto pervi, a tako su pisali i Mercina namesto Mercina. Nima na svete naroda, ki bi više premedoval slova va jednoj te intoj besede, kako to dela naš narod. To premanje slova se zove metateza. — Tako, imamo gamazin namesto magazin, crekva namesto crkva, sav namesto vas, za to je laglje sveta moglo od Mercina postat metatezom talij. Marzani. Nego venecianski proveditar Rizzo ne bi bil za nijedni beči mogal zgovorit to ime tako — Marzani zaš Benečani svako c zgovaraju s, tako n. pr. oni ne reku nikada Madoniza, nego Madonisa, a tako je siguro i Rizzo zgovore do Marzani-nego Marsani. Tako je bilo sve do prej 105 let. Va to vreme rodil je neki Dmatij Marzani sina kega su nazvali Krsto I (Je to bilo albaneški ale morda talijanski?) Ta Krsto je bil Krstičev — nono. Ta nono rodil je opet jednega Krsta, kega su nazvali Krstić zaš je bil miči. Onputa je prišal na svet Jovanin s jednim Salom, ko mu i danas još visi vi znate kađe. Čudno je va toj storiji, da je otac Krstičev tako brzo pozabil da se zove Marsani i da je zel prezime Krstić. Kako bilo, da bilo Krstić ni več Krstić, on je sada Marsani, a mi smo dokazali da od Marsani do Mercina ni nego još jedan korak — nazad. De resto našemu Marsani ga ni več trebe delat.

Gusar.

Oganj. U nedelju na 27. o. m. nastal je va kuće Gorinani va Skrbicheh oganj. Na jedanput su preleteli naši vredni vatrogasci s njihovim komandantom g. Doberlethom i za čas je oganj bil pogašen.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primili smo od gosp. Boža Dubrović nadničtelja u sv. Mateju k 21 sakupljenih na Mihojlu u kući veleč. g. Nikole Pelicia župnika u Jelenju medju gostima. Andre Radetić bačvar u Podgori poslao nam je za družbu k 1. — Gosp. Frane Dervjević darovao je družbi prigodom podieljene mu zavlačnosti u Voloskom k 20. B. F. Volosko daruje za družbu k 10. Na piru g. Stjepana Medvedić-Mrva u Klani dne 23. t. m. sakupilo se je za družbu k 10 i 33 h. Gosp. Josip Juraga darovao je družbi k 5 za to što je jednomu čifutu dobio pravdu.

Za djačko pripomočno društvo u Pazinu, sakupilo se u veseloj družbi kod „otokalnice“ pulf g. Lizijs Trinajstića va Pobreh 4 k 50 para. Živili!

I. Quarneriole.

Serdacni mojdotor Čučnelo!

Če puti sen Ti misel pisat jenu knjigu zec vidim da je od potrebi, da Te malo naputim i malo korejim. Sen sigur, da se nečeš ofendit, ter znaš da Te rad imam i da si mi vavek po srcu.

Tako najprije bin te svetoval, da puščaš avokaturu i da se latis ke druge pisarije, zec avokatura to ni za te Ti si masa ugoš, i biš otel na jedanput sve pocnet i

snit, a znaš da to se ne more, ac ki bi otel sve najzad ne udela nis.

Ja znam dobro da si ti finil vele skuli ma bi reč da Ti je još veća va glavu zutala. Kako sen cul, Ti da kadgod imaš ki dibatimenat oli pravdu oli ce mu drago bilo da vavek pune gajufi libri od leje nosiš na sud. Ma dragi moj meni se pari, da ne bašta samo libri va gajufe držat nego je imet i va glave.

A ce još zvišega, — na sude, da pul svake pravdi sad z jedne sad z druge gajufi kavajese libri od leje, ma to ne vaje sinko moj. A kada kavaš libar, almeno da biš vaje našal ono ce išeš ma kako sen cul — nikad fina. I tako, da se s Tobun na sude samo podrugaju i podsmehuju i suci i drugi avukati; a znaš, da je to mene silu zal cut.

Anke sen cul, da zemlješ pravdi i ke se ne mora dobit. Aj bravo! I ta je lepa. Na ta fin moraš zgubit i aventori i pravde i dušn. To će reč z drugimi besedami varat ljude. A znaš da se to ne sme delat. Pravo je da svaki čovek mora so svojom arti živet ma vavek posteno.

Hebaj! Anke ovu sen cul, da si silu intrigoš. Insoma malo dobra se čuje do Tebe. Ti da se so svakim intriguješ, sakomu zavučuješ, ma glej dobro da te ne bi ki ta i prez britve obriljal. A hebaj si lejil onu kancunetu ku su ti spivali? — Ako nisi ovo ti je: —

Čučko sam u sobi veli

Ja sam brate prava bena

Jer mi falil ljepa žena.

Ovdeka spušešun vanka, zaš ne spada na Te nego na ženu.

Komisaru ti se grozil

Ajd luđače do ne vraga!

U gačah ni zere nije

Koliko je pak u glavi

Reči to se baš ne smije.

Golobrado još si momče

Pa se bojat još i ina

Da te ne nab ... tvoja Gina

Pa u mjesto tvoja Gina

Da Ti ne rodiš prvog sina.

Ali neče doš do toga!

Pobrinuo si se nešto prije

I ko zelen, kad uz jelu

Savije se bor

Na polazku Tvom u Trst

Stinu si joj ruku

Tiho joj pripisnuo:

„Non ti lascio sola

Ti lascio un figlio ancor

Sara quel che ti consola

Il figlio del primo amor.“

Si videl ke lepe stvari. Mene je to silu zal. Gledaj dunke, da budeš pametan. Zac, da ne bin pak prisel tan, i da ne bimo onda drugi konti delali.

Te pozdravijan i ti silu preporucujen pamet. Dunke Judicio! Addio!

Troj kunjado

„Salamon Veronese.“

Razne viesti.

Iz gladne Italije. Zadnji dni pasanega meseca nastala je va Napule v Italije kuga. Već je bilo nekoliko ljudi od kugi umrio a još se ni znalo va grade niš od tega pak je bila velika pogibel, da se kuga po grade razširi i cel grad podavi ča bi bilo jako lahko moguče zaš se zna da je Napulj najblatnej grad ovega sveta. Valje su govorni od drugeh štati protestirali proti Italije, da se je va Napule kuga zatajila pak je talijanaki gveran poslao va Napul jednega kumisara, da malo razvidi kako se je to moglo dogodit.

Ta kraljevski kumisar našal je obdinku upravu va Napule va neverojatnem neredu, Gradski protofznik (prvi medik od komuna) je prijavil oblasti prvi slučaj kuge komac 48 ur za tem ča je kugu kontroliral. Podesta hlti sindaco od Napulja, jedan princip z dveimi drugimi kunziljeri bil je haram-

baša od kamorist ki su službami na magistratre su davali ne onemu ki je bil najvrednej, nego onemu ki njim je više platil. Od 133 impiegati od magistrata 105 ih je bilo već va pržune.

Komunjaka dela davali su onemu ki bi ih bil bolje podmitil. Dve napalitanke gazete dobile su svaka po sto tisuć lir samo da hvale komun i da ne pišu niš od svinjarij ko se na komune delaju. Sindaku i kunziljerom se je spravil va pržun. Talijani su posvuda jednaki v Italije i v Istre. — I v Istre je Rigo pred nekoliko let ukral provincialnoj kase 80 tisuć fjinori, težke trgovačke muke, va Muggie je obćinski tajnik jedan Talijan pred par let ukral 15 tisuć fjinori, va Motovune je pred nekoliko let pofalilo va komunskoj kase 10 tisuć fjinori, lanjsko leto je va Pale va kase od komunjskega špitala pofalilo 16 tisuć fjinori, va Trste se je sada odkrila jedna vela svinjarija itd. — Kako vidite Talijani kade god imaju kakovu administraciju v rukah papaju. I još bi hteli naš komun v ruki dobit! Potari ih sveti križi! Ala bi onputa frajrali. Sada, Salo, Mazzapadre, Zukvarić, Ivak, Lovrina s provincialnem beči po oštarijah ločn a onputa bi i torbic komunjskeh dobili pak bi sve mačku „vi“ deli! Štroka ih udarila!

Otrovala 14 osoba. Iz Chicaga javljaju da je 6. o. m. uspšena u Daystona 47-godišnja udova J. A. Witwer, jer je sumnjiva da je 14. osoba otrovala. Njoj se u grieh upisuje, da je otrovom usmrtila svoja četir supruga, za tim petero djece, što su iz ovih brakova potekla, na dalje svoja sestru i četir člana drugih obitelji, kod kojih je bila gazdaricom. Posljednjom joj je žrtvom bila njezina sestra, gospodja Ana Pugh, koja je pred jedan tjedan preminula uz sumnjive znakove.

Na potraživanje rođene matere, koja je gospodju Witwer okrivila, da je umorila svoju sestru, bila je pokojničina lešina razdžena. Razudom se je ustanovilo, da je gospodja Pugh umrla od otrovanja sičanom. Činjenica je, da je gospodja Witwer u kratkom razdžobju sahranila svoja četir supruga i svoje petero djece, te da je svih ovih 9 osoba umrlo naglom smrću uz posve slične znakove bolesti.

Poslije smrti svog trećega supruga, nekoga Stove-a, došla je gospodja Witwer u Dayton, gdje je bila gazdaricom kod nekoga udova K. Kellera. I ovaj je takodjer naglo umro od otrovanja. Po tom je umriteljica bila gazdaricom kod ljekarnika John. A. Wenza. U srpnju prošle godine umro je Wenzov sin naglom smrću, a mjesec dana poslije umro je i sam Wenz. Liečnici su pripisivali Wenzovu smrt otrovanju krvi, kojega da se je, miešajući otrov dostao. Po tom se je gospodja Witwer nastanila kod gospodina i gospodje Gabler. Potonjih je dvoje preminulo takodjer naglo. Četrtri i poslednji suprug gospodje Witwer, za kojega se ona medjutim udala, preminuo je u travnju prošle godine. Do sada se nezna, što je ovu zvjersku ženu naglalo na ove strašne zločine. — Udova Witwer potječe iz Njemčke.

Velik parohod. Došli smo u vremena u kojim skoro sve makina ravna i vlada, a ta makina toliko pomaže, da sa pomoćom makine ljudi postann kako bi se reklo žiganti. —

Na primjer pred dva mjeseca se porinul u Belfastu parohod kakvog ni iz daleka nije bilo. On je za 10000 tonolad veći nego po svietu proglašeni „Great eastern“. Tone ili peka 36¹/₂ noga, a je duplo veći nego nijedna najveća karocada: duljina mu je 700 noga, a širina (pomislite malo) 75 noga. Mi znamo da kada smo o vreme Krimeje počeli navigat. brod koji je bio 75 nog dugačak računao se je nekako velik. Stara „Adelina“ teško da je bila tako duga pak su nju nekoji stari Trabakulanti zvali „maržok“ jer da je bila velika.

Makina je u obće pomata, da čini čedesa a ljudi s njum postaju svi jači nego Kraljević Marko. U tom parohobu ima oko

1392 lastra ili maderi, a svaki je dugačak po 30 noga, a širok 5 noga i 1 i pol uncu debeo, i to sve od ocala, i za to ti liepi maderiči vagnu do 4 tonolado svaki.

Pripoviedali su u pjesmama da je Kraljević Marko u zrak bacao svoju topuzinu, te bi čekao da mu na hrbat pada za videt ako je kropka, ipak mnogo onakvih junaka bi se htjelo za prelepit mader od četiri tonolade i bez makine.

Za svoje makine ima prostora okolo polovice broda, a za teret i putnike ima prostora za više od 200 tisuć stara žita, dakle za napuniti ovakov brod bi se htjelo 400 tisuć stara.

Kormilo ili timun ovoga broda mora da bude ogroman, ipak mali dečko može s njim ravnat. Hvala makine.

Momče na povratku.

(Narodna pjesma iz Istre.)

Oj studenče kito naša,

U tebi je vazda voda hladna

Tri godine da te nisam pio,

Ni kraj tebe veselo hodio.

Ono vrime što sam ja mankao

Uvik sam te na misli imao

A najviše u nedilja večer

Kad se mladost kraj studenca seče.

Jos. A. Kraljić.

Mali razgovori.

M. Jožino, kemu bin se preporučil za jednu službu na komune?

J. Hodi ti lepo Rižotu Noninemu on ti sada deli komunjske službi pak će morda i tebe ku dat.

M. A ča je on morda kunziljer komunjski?

J. Da ni još ne ma da će za seguro bit. —

M. Hodi ča trubilo ča se pustiš tako za nos vuč. Ča ne znaš da bi Rižo Nonin i sada jako rado zel službu od komunjskega balotara samo ako bi mu ju hteli dat al-troke da će on drugem službe delit.

J. A tako j' to? Dunke ča bacila!

M. A bacila, bacila zaš mu j' to va krve. —

M. Kad velo lišće počne s debal padat na tla, ča deju judi?

J. Da je počela tužna „jesen“.

M. A kad „magarci“ počnu objestno štrukat i skakat okole po polju?

J. Da će „grdo vreme“.

M. Kad si ti Jožino takov štriligo, povej mi još i tu: Kad se prijaviti „Kustaucini“ počne vodit e bracetu z Drom. Mudandom, z Pašičen, Macapadrom i z drugimi ovakovimi tipi po Voloskom, ča mi ga je to?

J. Ma si trubast Matino, ča ni to ne znaš — to ti je lahko ugonit: Škampitelic poslal je ov put neč više beči z Poreča za prodane mešini, jer su votacijoni za dietu ali komunski izbori pred vratu.

M. Per bako, ti si ugonil Jožino. A sad znam, zaš je i Jambrožinina stomanjčina počela bit sake nedelje sve to više — šporkeja!

Traži se jedan urarski naučnik od 12—15 godina. Koji želi stupiti u nauku (garžonat) neka se prijavi kod Uredništva „Narodnog Lista“.

◆◆◆◆◆ Siegfried ◆◆◆◆◆
◆◆◆◆◆ Jesolini ◆◆◆◆◆
◆◆◆◆◆ Volosko 25. ◆◆◆◆◆
◆◆◆◆◆ Prima namještaje za električne ◆◆◆◆◆
◆◆◆◆◆ svjetiljke i zvončice. Drži takodjer ◆◆◆◆◆
◆◆◆◆◆ u skladištu sve za slične radnje ◆◆◆◆◆
◆◆◆◆◆ potrebite sprave i to uz ◆◆◆◆◆
◆◆◆◆◆ najviše cene. ◆◆◆◆◆